

Obama, İlmli İslam ve Laik Cumhuriyet...

Obama'nın gelişinden bir hafta ve 29 Mart seçimlerinden iki gün önce, 27 ve 28 Mart günleri ABD Büyükelçisi Jeffrey, Nur Batur'la bir söyleşi yaptı. (Hem de Sabah gazetesinde!) Bu söyleşide, açıkça artık "ılımlı İslam" deyimini kullanmak istemediklerini belirtti.

Alev COŞKUN

ABD Başkanı Obama'nın Türkiye'ye ziyareti kuşkusuz çok önemlidir. Gazetemizin 6 Nisan Pazartesi günkü başyazısında Obama'nın ziyareti için "ABD Başkanı elbette devletin Ortadoğu'daki çıkarlarını savunmak ve yürütmek için ülkemize geliyor" deniliyordu.

ABD'nin çıkarları bağlamında Obama özellikle Irak, İran, Ermenistan, Afganistan, Kıbrıs konularında düşüncelerini belirtti, Türkiye'nin bu konularda ABD ile birlikte olmasının yollarını gösterdi.

Tüm bu konular zaten Ortadoğu'nun gerçekleridir ve süregelen sorunlardır. ABD'nin politikaları pek değişmez, belki metot ve yaklaşım değişikliği olabilir. ABD politikasındaki asıl değişim ise "İlmli İslam"daki farklılıktır. Obama'nın, konuşmasında özellikle "laik cumhuriyet ve laik demokrasi" vurgusu yapmasıdır.

Zaten bu nedenle ertesi günü hemen tüm gazeteler Obama'nın Meclis'te yaptığı konuşma için "değişim", "yeni dönem" gibi düşüncelerini öne çıkarırken, Cumhuriyet'in manşeti "Laik demokrasi vurgusu" başlığını taşıyordu. Böylece Cumhuriyet, zaten var olan Ortadoğu, Afganistan, Kıbrıs gibi sorunlar yanında asıl değişimin ABD Başkanlığı düzeyinde "laik demokrasi" için ortaya konduğunu öne çıkarıyordu.

Gerçekten bu konu son derece önemlidir. 2000'li yılların başında ABD Başkanlığı'na seçilen Bush, gençliğinde alkol tedavisi görmüş, sonraları da koyu bir "Evangelist" Hıristiyan olmuştu...

Başkan seçilince işte böylesi bir ruhsal durum yanında 11 Eylül 2001 olayının ve etrafını saran "neoon" adı verilen liberal çevrenin etkisiyle dine yakınlığını açıklamaktan kaçınmıyordu.

Başkan Bush yönetimi demokrasi getireceği sloganıyla Irak'ı işgal etmiş, daha sonra Büyük Ortadoğu Projesi'ni (BOP) açıklamış, onun uzantısı olarak Türkiye için "ılımlı İslam" modelini uygun görmüştü.

Gerek BOP gerekse ılımlı İslam modelinin yaşama geçirilmesi için önce AKP'nin yaratılması, sonra da AKP'nin iktidara getirilmesi gerekiyordu. Bunlar da kotarılmış ve yeni kurulan AKP 6 ay içinde 2002 yılında iktidara gelmişti. Erdoğan da daha başbakan olmadan Beyaz Saray'da "başbakan" gibi karşılanmıştı. Bush yönetimi, özellikle Dışişleri bakanları Powell ve Condoleezza Rice Türkiye için ılımlı İslam modelini açıkça ortaya koymuşlardı (1).

ABD'nin ılımlı İslam modelinin arkasında durması, Türkiye'deki aydınları ABD'den koparmış ve Ortadoğu, Irak ve PKK konusundaki politikaları da ABD'nin yüzde 70'lerde seyreden halk desteğini yüzde 10'lara kadar düşürmüştü.

Türk aydınlarına göre Ortadoğu'da, Irak'ta, Afganistan'da ve diğer konularda yapılan hatalar düzeltilebilirdi ama ABD'nin güçlü desteği ile laik Türkiye Cumhuriyeti'nin temel felsefesi tahrip ediliyordu. İşte bu kabul edilemez bir durumdur.

Bunun anlamı şudur: Ortadoğu'da İslamın devlet yönetiminin katmanları içine girmesini sağlayıcı politikalar giderek Ortadoğu'yu istikrarsızlaştırır. Din eksenindeki bir devlet yapısının ılımlı olmaz, bu anlayış giderek radikalleşir. Ortadoğu'daki istikrarın temel ekseni Türkiye'dir. Bu nedenle Türkiye'de laiklik ilkesinden uzaklaşmak doğru bir politika değildir.

Bu konudaki önemli politika değişikliğinin işaretleri bir ay kadar önce Amerikan Senatosu'nun insan hakları raporu ile belli oldu. Daha sonra Dışişleri Bakanı Hillary Clin-

ton'un Ankara ziyaretinde belirginleşti.

Clinton açıkça "Türkiye modernite ile laiklik ve İslamın hepsinin birbiri ile bağlantılı olduğunu gösteren sıradışı bir örnektir" dedi. İlmli İslam söyleminden kaçındı, Türkiye'nin laiklik ilkesine vurgu yaptı.

Türkiye - Değişen dinamikler

Obama gelmeden önce ABD'nin önde gelen düşünce kuruluşlarından "Stratejik ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi" (CSIS) tarafından hazırlanan 100 sayfalık "Türkiye'nin Değişen Dinamikleri" adlı rapor, aslında değişen bu ABD politikasının ipuçlarını açık bir biçimde veriyordu. Rapordan bir örnek:

"- Eğer Ankara'da daha milliyetçi sivil ya da asker bir liderlik ortaya çıkarsa bu ABD ve Türkiye arasındaki ittifakı tehdit etmeyecektir; açıkça İslamcı olmuş bir Türkiye, (Amerika'yla) işbirliğini ciddi biçimde azaltarak, özellikle Ortadoğu'da ABD politikalarını engelleyebilir."

Bu 100 sayfalık rapor ve özellikle yukarıya alınan paragraf, Erdoğan yandaşını, kendilerine liberal adı verilen yazarları şaşırtmış, kimilerini çileden çıkarmıştı. Hatta Zaman gazetesi bu raporla ilgili olarak "CSIS'ten tuhaf bir rapor" diye başlık atıyordu.

Bu göstergeler ABD politikalarının değiştiğini, Türkiye'de dinden güç alan siyasal iktidarlar yerine Ortadoğu'nun "istikrarı" için laik Cumhuriyet felsefesinin desteklenmesi gerektiğini anlaşılmış olduğunu ortaya çıkarıyordu. Anlaşıyor ki, ABD'nin "devlet aygıtı"nın ortak aklı bu gerçeği geç de olsa anlamış oluyordu.

AB'deki değişim

Bu konudaki değişim sadece ABD'de değil, Avrupa'da da görülüyor. Geçen ay Avrupa Parlamentosu (AP) Genel Kurulu 52'ye karşı 528 oyla kabul ettiği Türkiye raporunda "istikrarlı, demokratik, çoğulcu, varşıl bir toplum" hedefine işaret ediliyor ve "laiklik ilkesine" açıkça vurgu yapılıyordu. (Cumhuriyet, 13.03.2009)

Bu temel politika değişikliklerini ABD Büyükelçisi James Jeffrey de açık bir biçimde vurguladı. Bunu da özetleyelim:

Obama'nın gelişinden bir hafta ve 29 Mart seçimlerinden iki gün önce, 27 ve 28 Mart günleri ABD Büyükelçisi Jeffrey, Nur Batur'la bir söyleşi yaptı. (Hem de Sabah gazetesinde!) Bu söyleşide, açıkça artık "ılımlı İslam" deyimini kullanmak istemediklerini belirtti. Ayrıca, "Tarihin Napolyon ve Büyük İskender gibi askeri liderler gördüğünü, Atatürk'ün ise askeri zaferi kullanıp, bunu diplomatik, ekonomik ve siyasi reformlarla destekleyip güçlü bir Türkiye yarattığını" belirtti.

İşte bu ortam ve alan hazırlığından sonra Obama'nın geliş gerçekleşti.

Obama'nın son derece önemli 48 saatlik Türkiye ziyaretinde ABD'nin ılımlı İslamdan dönüş politikası açıklık kazanmıştır.

TBMM'de yaptığı konuşmadan alınan aşağıdaki paragraflar bu politikayı apaçık gösteriyor. Şöyle ki:

din
sından

+3
Worldtaksit

Evlenecek çiftlere; beyaz eşya, ev tekstili, halı, ısıtma-soğutma, mobilya, yapı market ve züccaciye sektörlerindeki 100 TL ve üzerindeki alışverişlerinde +3 Worldtaksit hediye.

Kampanyadan müzmin bekârlar ve halihazırda evli olanlar da faydalanabilir efendim.